

yazmabilim

Yazma Eser Araştırmaları Dergisi

Prof. Dr. Ramazan Şeşen ile Söyleři

An Interview with Prof. Dr. Ramazan Őeeren

M. Fatih Kaya^{*}

Mehmet Arıkan^{**}

Sami Arslan^{***}

Söyleři Tarihi / Interview Date

Ocak / January 2026

ATIF© Prof. Dr. Ramazan Őeeren ile Söyleři." Söyleři yapanlar: M. Fatih Kaya, Mehmet Arıkan ve Sami Arslan. *Yazmabilim* 1/ 2 (Mart 2026): 193–204..

---

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, mfkaya@fsm.edu.tr, ORCID:

** İstanbul Medeniyet Üniversitesi, mehmet.arikan@medeniyet.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3944-4963

*** sarslansarlan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0662-6632

M.F.K.: Hocam sizi tanıyoruz elbette ama bir de sizin anlatımınızla dinlemek isteriz. Ramazan Şeşen kimdir?

R.Ş.: 1937 yılında Denizli'nin Tavas kazasının Nikfer köyünde doğdum. O vakit II. Dünya Savaşı başlamıştı. Tabi onu hatırlamıyorum ama savaşın bittiği sıraları hatırlıyorum. Babam çiftçiydi. O vakit bir miktar saraç işlerine de meraklıydı. Daha ilkokula gitmeden, bana ilk önce Arapça yazıyı öğretti. Kolaylıkla öğrendim. Sonra ilkokul vakti gelince köyün okuluna da gittim. İyi bir okuldu. Köydeki hocalar da genellikle bizim köydendi. Okumaya hevesliydim. Hatta hocalar üst sınıflardan bir şey okuyamayan olursa getirirlerdi, "Oku" derlerdi, okurdum.

M.F.K.: Babanızın dinî tahsili var mıydı hocam?

R.Ş.: Vardı az çok. I. Dünya Savaşı başlayınca bırakmış. Ondan sonra da okumamış. Fakat bize evde *Envârü'l-Âşıkîn* ve *Mevlid* gibi eski Türkçe kitapları okurdu, biz de dinlerdik. Hevesimiz öyle arttı.

İlkokulu bitirdikten sonra ne yapayım diye düşündük. Öğretmenlerden bazıları, öğretmen okuluna girmemi tavsiye ettiler. Ben ise hafızlığa heves ediyordum. Hafızlık yapacağımı söyledim ve köyde, Tavas'ta Kur'an kurslarında hafızlığı bitirdim. Sonra hocamız askere gitti, hocasız kaldık. Onun üzerine babama "Nazilli'de iyi bir hoca varmış, oraya götür beni." dedim. Orada Ali Şeflik vardı. Sağ mı bilmiyorum.

M.A.: Yok, rahmetli oldu hocam.

R.Ş.: He, Allah rahmet eylesin. İyi bir hocaydı. Şimdi ben hafızlığı bitirmiş, on iki kıraat okuyordum.

M.F.K.: Aşere-takrîb okuyordunuz.

R.Ş.: Evet, aşere, on kıraat. Nazilli'ye gittim okumaya, Ali Şeflik'ten okumaya devam ettim. Fakat bana "Sen burada yalnızsın." dedi. Benden başka kıraat okuyan yoktu. Sen dedi hocayla...

Mektup yazıp hocaya sorayım, seni İstanbul'a gönderelim." dedi. Hocadan mektup geldi "Gelsin, Gönenli Mehmed Efendi'nin yurdunda kalır." diye. Ben de kabul ettim. Ali Şeflik Hoca beni hazırlayıp trene bindirdi. Fakat ailemin bundan haberi yoktu. Nazilli'den trenle İzmir'e, oradan da vapurla İstanbul'a gidecektim. İzmir'e vardığımda İstanbul vapuru kalktı dediler. "Ne yapacağım?" dedim.

“Otobüsle Bandırma’ya git oradan vapurla İstanbul’a gidersin.” dediler. Ben de otobüsle Bandırma’ya gittim. Bir gece otelde kaldım orada. Ertesi gün vapura bindim. Akşam binip ertesi sabah Tophane’de indik. Vapurda iki talebeyle tanıştım. “Biz burada okuyoruz, biz biliyoruz.” dediler. Onlarla beraber taksiyle Fatih’e geldim. Orada kıraat okumaya başladım. Bir süre sonra hoca bana “Sen Arapça öğren.” dedi. Karagümrük’te Üçbaş Medresesi vardı, orada kalıyordum. Dülgerzâde Camii’ne derse gidiyordum. Sonra Arapça öğrenmeye başladım. Çabucak intibak ettim. Arapçamı ilerletmeye başladım. Halim Akkul Hoca vardı. Onunla tanıştım. O beni İmam-Hatip Okuluna yazdırdı. Mahir İz müdürümüzdü. Arapça hocamız yoktu. Osman Reşer Hoca’yı getirdi. Reşer Hoca’yla öyle tanıştım.

O sırada Brockelmann’ın kitabına zeyl yazmaya başlamıştı. Bir yardımcıya ihtiyaç hâsıl olunca Osman Reşer benim yardımcı olmamı istedi. Onun yönlendirmesiyle yazma eserlerle ilgilenmeye başladım. Fuat Sezgin Hocaya da yardım ederdim. Bazı işleri sırf bana havale ederdi, yetecek kadar da para verirdi. 1960 ihtilali olunca Fuat Sezgin’in 147’ler arasında üniversite ile ilişkisini kestiler. O da hazırlık yapıp Almanya’ya gitti.

M.A.: Hocam hiç size Almanya’da yanında çalışma teklifi yaptı mı?

R.Ş.: Önce çağırmadı. Sonra sonra çağırarak oldu, fakat burada asistan olmuştum, gidemedim. Almanya’ya giderken buradaki işlerini bana bıraktı. Ben hem İstanbul’da hem Anadolu’da kütüphanelere giderdim.

M.A.: Bizzat gidiyor muydunuz?

R.Ş.: Kendim gidiyordum. Hoca bana para veriyordu. Gidip orada yazma bakıyordum. Yazmadan anlıyordum yani. Fuat Bey çok beğenirdi. “İyi yazıyorsun.” derdi.

M.F.K.: O zaman öğrenci miydiniz, yoksa okulu bitirmiş miydiniz?

R.Ş.: İmam-Hatip beşinci sınıfta Reşer Hoca’yla tanıştım. Bir gün bir arkadaşımınla, Osman Reşer’in de çalıştığı Edebiyat Fakültesi’ne, Muhammed Hamidullah Hoca’nın konferansını dinlemeye gittik. Reşer Hoca beni orada Fuat Bey’le tanıştırdı. Fuat Bey meraklı, çalışkan bir hocaydı.

M.F.K.: Fuat Hoca kime iş yapıyordu?

R.Ş.: GAS’ı hazırlamaya başladı. Orada çalıştı. Ben de Türkiye’deki, İstanbul’daki kütüphanelere gidip çalıştım. Yani Anadolu’da gitmediğim yer kalmadı. Bu arada Arap-Fars Filolojisi’ne de kaydoldum. Orada da Ahmed Ateş, Nihat Çetin Bey, Ali Nihat Tarlan, Reşer Hoca, İhsan Örucü, Uzunçarşılı, Zeki Velidi Togan, Fikret Işıltan gibi iyi hocalarla okuduk. Orta Çağ Tarihi ve Eski Türk Edebiyatı’ndan sertifika aldım. Fikret Işıltan’ın asistanı oldum. Sağ olsun, Hakkı Dursun (Yıldız) Bey bana daha öğrenciyken “Hiçbir yere söz verme. Biz seni asistan alacağız.” derdi. Yani öyle aldılar. Sonra Ritter Hoca geldi, onunla da çalıştım. Gayretimi takdir etti. Ondan sonra yavaş yavaş etrafla ilişki kurmaya başladım. Yavaş yavaş gelişti. İmam-Hatip altıncı sınıf öğrencisiyken Fuat Bey’in yanında çalışmaya başladım.

S.A.: O zaman kaç yaşlarındaydınız?

R.Ş.: Yaşım yirmi civarındaydı. Reşer Hoca da beni çok desteklerdi.

S.A.: Hocam söz Reşer Hocadan açılmışken yazma eserlerle ilişkisine dair ne söylersiniz?

R.Ş.: Reşer Hoca Türkiye’deki yazmalar hakkında ilk çalışan hocalardandır. Balkan Harbi sırasında gelmiş. Ondan sonra az gitmiş Almanya’ya.

S.A.: Peki sizin döneminizde yurtdışına yazma eser gönderiyor muydu Reşer Hoca, bilginiz var mı?

R.Ş.: O biraz para kazanmak için bazen kitap ticareti yapardı. Yazma, basma... Bilmiyorum yani ne gönderdiğini.

M.F.K.: Hocam o dönemde sizinle birlikte yazmalara meraklı olan, yazma çalışan arkadaşlarınız var mıydı?

R.Ş.: Vardı tabi ama kimler olduğunu tam iyi hatırlamıyorum.

M.F.K.: Hocam o dönemde yazma eser çalışmalarının imkânları ve imkânsızlıklarıyla bugün arasında bir mukayese yapabilir misiniz?

R.Ş.: Yani imkân vardı. Akli başında olan herkes teşvik ederdi. Onun için Anadolu'daki bütün kütüphaneleri dolaştım. Hiçbir engel olmadı, muhalefet eden de olmadı.

M.F.K.: Hocam özellikle yazma eser çalışmalarında Osman Reşer ve Fuat Sezgin'den başka sizi en çok etkileyen, en çok besleyen, en çok yönlendiren hangi hocalar oldu?

R.Ş.: Ritter Hoca ve tabi Fikret Işıltan.

M.F.K.: Fikret Işıltan'ın da yazmalara ilgisi var mıydı?

R.Ş.: Azdı ama o bilirdi yani. Aslen Orta Çağ tarihçisiydi.

M.F.K.: Ahmed Ateş Hoca?

R.Ş.: Ahmed Ateş de teşvik ederdi.

M.F.K.: Hocam burada bir şey dikkat çekiyor. Özellikle o dönemlerde yazma eser çalışmalarıyla Tarih ve Edebiyat bölümlerindeki hocalar ilgilenmişler. Mesela İlahiyat fakültelerinde böyle bir ilgi olmamasının sebebi ne olabilir sizce?

R.Ş.: Tabi şimdi o yazmadan anlayan insanlar İstanbul'daydı. Öbürleri Ankara'da biraz ilgilenirdi ama onlar da azdı yani.

M.A.: Burada da İlahiyat yok?

R.Ş.: O zaman İstanbul'da İlahiyat yoktu. Ankara'da İlahiyat Fakültesi vardı, bir taneydi.

M.F.K.: Hocam sizin başka hocalarla birlikte Anadolu'da kütüphane çalışmalarınız olmuş. Bunlarla ilgili biraz bilgi verebilir misiniz? Yani bunlar hangi hocaların, kimin veya hangi kurumların projesiydi? Anadolu'da şanslıydık. Hiçbir yerde bulunmayan çok kıymetli yazmalar vardı. İstanbul'da da öyle. Onlar sayesinde ben epeyce malzeme topladım.

R.Ş.: Şimdi Anadolu'daki meşhur olmuş kütüphaneler vardı. O kütüphanelere giderdim. İşte Kastamonu, Çorum, Amasya. Ondan sonra Konya, Kayseri, Ankara. Hepsine gittim. Gitmediğim kütüphane kalmadı.

M.F.K.: Orada çalışmak için gerekli finansmanı hocalar kendileri şahsî olarak mı karşılıyordu yoksa bir kurum tarafından bir proje olarak mı karşılanıyordu?

R.Ş.: Önceleri Fuat Beyin desteğiyle, fakat ben ilerledikten sonra maaş almaya başladıktan sonra artık kendim karşıladım. Buralarda topladığım malzemeyi bir kitap hâlinde yazayım dedim. *Nevâdirü'l-Mahtûtât* adlı kitap o çalışmanın ürünü. Selahaddin Münecid vardı, çok iyi, bilgili bir adamdı. İstanbul'a gelince hep beni arar, bulur. Ondan sonra yardım ederdi, kolaylık gösterirdi. İlk Arapça kitaplarımı o yayınladı. *Nevâdirü'l-Mahtûtât* üç cilt halinde çıktı.

M.F.K.: O zaman Mısır Yazma Eserler Kurumu başkanıydı. Suriye asıllı. Çok çalışkan.

M.A.: Memlûk tarihi çalışsan.

M.F.K.: Tanâhî el-Medhal ilâ târîhi neş'eti't-türâsî'l-Arabî'de anlatır, çok çalışkan birisiydi. O dönem epey bir hareket getirmiş kuruma. Kendi yayınevi de vardı, orada da kitap basıyordu.

R.Ş.: Evet.

M.F.K.: Sizi daha çok Araplar Nevâdirü'l-Mahtûtâti'l-'Arabiyye üzerinden tanıyorlar. Bir de Köprülü Kütüphanesi Katalođu Arapça, Arapça katalog üzerinden tanıyorlar sizi.

R.Ş.: Köprülü Kütüphanesi dünyadaki en zengin kütüphanelerdendir. Yani Avrupâ'da şunu bunu överler ama Köprülü'nün yanında azdır hepsi. Bizzat Köprülü Fazıl Ahmet Paşa 1033 cilt kitap hediye etmiş. Babası ilk kurmuş, birkaç mushaf bağışlamış ama asıl koleksiyonu Fazıl Ahmet Paşa yapmış. Dünyada onun benzeri yoktu.

M.F.K.: İlmî kıymet açısından mı?

R.Ş.: İlmî kıymet açısından tabi. Allah da bana yardım etti, ilk Köprülü Kütüphanesini yaptım.

M.F.K.: Hocam aslında tam da onu soracaktık. Şimdi sizin bir makaleniz var. Arapçasını ben bir zamanlar tashih edip -oradaki isimleri yani-Arapça olmayan isimleri harekeleyerek Arap dünyasındaki bir dostuma göndermiştim, orada yayınlansın diye, "Mecmûatü'l-Mahtûtat fi Türkiya ve Neşru Fehârisihâ" şeklinde Arapçaya da çevrilmiş yani. Türkiye kütüphanelerindeki koleksiyonlar ve bunların kataloglarının neşredilmesi konulu bir makaleniz var. Bu çalışmalara istinaden hocam şöyle bir soru sorsak: Sizce Türkiye'de ilmî açıdan en kıymetli, en özel, en nadide koleksiyonlar hangileridir?

R.Ş.: En nadide Köprülü, Ayasofya, Fatih, sonra Süleymaniye'de çeşitli koleksiyonlar vardır. Onlar da kıymetlidir, ayrıca Şehid Ali Paşa, Nuruosmaniye. İstanbul bu yazmaların hazinesi. Başka hiçbir yerde öyle İstanbul'daki gibi yazma yok. Londra'yı, Paris'i överler ama bir koleksiyonları var işte.

M.F.K.: Hocam sizin bu çalışmaları yaptığınız, Nevâdirü'l-Mahtûtati'l-'Arabiyye'yi yayınladığınız dönemlerde ülke olarak bizim Arap dünyasıyla çok temasınız yok. Siz Arap dünyasının âlimleriyle, entelektüelleriyle nasıl tanıştınız? Hangi vesilelerle, hangi kaynaklar üzerinden?

R.Ş.: Şöyle, Fuat Bey Arapçayı iyi bilirdi, Arap hocalarla tanıştırdı. Daha o ilk yıllardan itibaren beni Arap hocalarla tanıştırdı. Müneccid'le tanıştıran da odur. O şekilde yavaş yavaş girdik.

(Kitap almaya gitti ve getirdi.)

R.Ş.: *Senā'l-Berķi'ş-Şāmī*, bunu ben buldum. Bilinmeyen bir kitaptı.

S.A.: Nerede buldunuz hocam?

R.Ş.: Süleymaniye'de.

M.F.K.: **Selahaddin'in (Eyyûbî) biyografisi. Bu, el-Berķu'ş-Şāmī'nin muhtasarı.**

R.Ş.: Selahaddin Eyyûbî'nin ... en önemli kitabı. çünkü ʿİmādeddīn el-Kātib daha Selahaddin Eyyûbî, Nureddīn'in yanında çalışırken katip tayin edilmiş. Selahaddin Eyyubi'nin hayatını onun kadar tafsilatlı, ayrıntılı bilen yok. Beş ciltte *el-Berķu'ş-Şāmī*'yi yazmış.

S.A.: Başka nüshaları var mıydı hocam bunun?

R.Ş.: Bu *Senā'l-Berķi'ş-Şāmī*'nin nüshası yoktu. Onu ben buldum Süleymaniye'de.

M.F.K.: **Bilinmeyen bir eser. Hocam bulup İslam dünyasına tanıtmış.**

R.Ş.: Ararken bir baktım *el-Berķu'ş-Şāmī* diye. Neyse koydum... *el-Berķu'ş-Şāmī* değil. *el-Berķu'ş-Şāmī*'nin muhtasarı, fakat araştırdım sonunda o ilk dört cildin muhtasarı çıktı.

M.F.K.: **Asıldan tek beşinci cilt, bu kalmış.**

R.Ş.: Bu o dört cildin muhtasarı, bazıları yok. Bu onları tamamlıyor.

M.F.K.: **Bu olmayan kayıp cildin muhtasarı işte.**

M.F.K.: **Bu da Selahaddin Müneccid'in yayınevi hocam. Dāru'l-Kitābī'l-Cedīd. Ben sizi bu kitaplardan tanıdım hocam.**

R.Ş.: Selahaddin Müneccid iyi adamdı. Baba gibi adam.

R.Ş.: İlk kitaplarım bunlar, *Türklerin Faziletleri*'nin tercümesi. Öyle yavaş yavaş çoğaldı gitti.

M.F.K.: **Arap dünyasından Selahaddin Müneccid dışında kimlerle irtibatınız oldu hocam? O dönem çünkü Suriye'de, Mısır'da, Fas'ta çok kıymetli isimler var, yazmalar üzerine çalışan özellikle.**

R.Ş.: Tabi Mısır'dan olanlardan bazılarını biliyorum. Beraber çalıştık. Sonra Suriye'de bulunanlar vardı. Ama asıl Türkiye'de çalıştım.

M.F.K.: Hocam yazma eser çalışmaları açısından Batı ve Arap-İslam dünyasıyla Türkiye'yi bir mukayese edebilir misiniz?

R.ř.: şimdi Arap dünyasında Mısır ve Suriye nemliydi. Onlar Arap yazma kütüphanelerine ve yazmaları ... yayınlamışlardır. Fakat Arap dünyası dışında İran nemli. Ondan sonra Fransa, Londra ve Almanya gibi yerlerde iyi koleksiyonlar yapmışlar. Ama hiçbiri Türkiye'yle mukayese edilemez.

M.F.K.: Mesela hocam Fas'ta Muammed'l-Menni gibi isimler var o zaman. Hasan Hüsni Abdulvehhb gibi çok st düzey entelektüeller var.

R.ř.: Evet, onları biliyorum.

S.A.: Mısır ve Suriye'den araştırmacı var mı hocam o dönemden hatırladığınız?

R.ř.: Var var epeyce var.

S.A.: Kim var mesela hocam?

M.F.K.: Kimler var hocam aklınızda?

R.ř.: şimdi unuttum. Azzvi vardı. Iraklı.

M.F.K.: Azzvi evet. Abbsu'l-Azzvi. Iraklı, evet.

M.F.K.: řkir el-Fahm vardı Suriye'de.

R.ř.: Evet o vardı. Sonra başka kişiler vardı. Hatta yakından tanırdım, iyiydi. alıştık.

M.F.K.: Hocam ben gelmeden önce eserlerinize baktım. Bunların içerisinde çok farklı alanlara dair eserler var. İslam tarihi ve medeniyeti, Arap dili ve edebiyatı, İslam bilim tarihi, İslam toplumları ve coğrafyası, Türk tarihi ve medeniyeti, literatür tarihi, IRCICA'dan çıkan eserler, kataloglama gibi telif eserleriniz var. Seyahatnameler, tarih-coğrafya, bilim tarihi gibi alanlarda tercüme eserleriniz, bir de müstakil monografileriniz var. Yayınladığınız onlarca eser, *İslam Ansiklopedisi*'nde 25 kadar madde, belki bir o kadar da makale var. Bu ilm verimliliği neye borçlusunuz hocam?

R.ř.: Bunları borçlu olmam, çok yazma görmem ve çok kütüphaneye gitmem. İran'a gitmedim ama İran dışındaki birçok yere gittim.

M.F.K.: Yurtdışındaki kütüphanelere de gittiniz?

R.Ş.: Suriye, Mısır, Libya ve Suudi Arabistan'daki kütüphanelere gittim. İran'a gidemesem de kataloglarını gördüm.

M.F.K.: O zaman Arap kütüphanelerinin durumu nasıldı hocam?

R.Ş.: İyiydi.

M.F.K.: Yani Türkiye'ye kıyasla nasıldı hocam?

R.Ş.: Şimdiki gibiydi. Çok fazla yoktu Arabistan'da. Şimdi de öyledir. O eski koleksiyonlardan çok yoktur.

M.F.K.: Hocam bugün geriye dönüp baktığınızda -Allah hayırlı ömürler versin- 89 yaşına geldiniz, keşke şunu çalışsaydım, keşke şunu da yapsaydım dediğiniz şeyler var mı?

R.Ş.: Yaptıklarımınla genellikle memnunum ama tabii insanın her şeyi yapması zor. İçlerinden seçmeye çalıştım, işte öyle oldu. Bir de coğrafya gibi Türkiye'nin yabancı olduğu şeylerin üzerinde de durduk. Seyahatnameler, coğrafyalar esasında hepsi birer tarih kitabı.

M.F.K.: Mesela bu coğrafya kitaplarına olan ilginizin kaynağı ne hocam?

R.Ş.: Onun kaynağı Avrupa'daki müsteşrikler. Müsteşrikler onlarla çok ilgilenmişler.

M.A.: Peki, Memlük tarihine olan ilgiyi soralım.

M.F.K.: Memlük tarihine olan ilginiz nasıl oldu hocam?

M.A.: Yani mesela neden Osmanlı değil?

M.F.K.: Osmanlı'dan daha çok Eyyûbîler ve Memlük çalışmışsınız.

R.Ş.: Şimdi Memlük tarihi bizde Osmanlı'yla mukayese edilmiş. Osmanlı burada, Memlük Mısır'da, Suriye'de ama Memlük de Türk ve Türklüğe, İslamiyet'e hizmet etmiş.

R.Ş.: Şimdi ben üç tanesini yayınladım. Dördüncüsü de matbaada.

M.F.K.: Selahaddin Eyyûbî, Sultan Baybars, Kalavun; üç tanesi bunlar değil mi hocam?

R.Ş.: Şimdi bu kitap tercüme diyorum ya Memlük tarihi, orada en az on, on beş sultanın tarihi var. Esasında şimdi bu Kayıtbay da çıkarsa Memlük tarihi neredeyse tamamıyla çıkmış olacak.

M.A.: Yeditepe'den mi çıkacak hocam?

R.Ş.: Evet. Yeditepe yayınladı, Bilge Kültür yayınladı. Başka yerler yayınladı.

M.F.K.: Hocam son olarak bize, yazma eser çalışanlara ne tavsiye edersiniz? Yazma eser çalışan arkadaşlar için teklifleriniz, tavsiyeleriniz, uyarılarınız var mıdır?

R.Ş.: Uyarılarım dikkatli olmaları. Esas kitap olmadan önce yazma vardı. En eski bilgiler yazmalarla geldi bize. Onun için yazmalara önem vermeleri lazım.

S.A.: Ne tür bir çalışma yapmalarını tavsiye edersiniz hocam?

R.Ş.: Valla işte Memlük'ü tamamlasınlar. Anadolu tarihi, o da epeyce işlenmiştir. O da bizim için çok önemli. Bilhassa Baybars'tan sonraki Anadolu tarihi. O tamamıyla Türk tarihidir.

M.A.: Hocam bir de çok öncesinde bahsettik ama IRCICA'da matematik literatürü tarihi, astronomi literatürü tarihi, hepsinde sizin emeğiniz var. Orada nasıldı çalışmalarınız, yazmalarla irtibatınız nasıldı? Orada nasıl bir çalışma düzeni vardı?

R.Ş.: Onları çalıştık işte, yazmalara bakarken onları da verdik.

M.F.K.: Çalışma arkadaşlarınız kimlerdi hocam?

R.Ş.: Pek çok çalışma arkadaşım oldu. Biri gider, biri gelirdi. Cevat İzgi, Cemil Akpınar bunlardan isimleri aklıma ilk gelenler. Kütüphanecilere de teşekkür etmek lazım. Ne istediysem aradılar, buldular, verdiler, inceledim. Benim bilmediğim bir şey varsa haber verirlerdi.

M.F.K.: Hocam bir şey daha geliyor aklıma. Size bakıyorum, daha çok mesela kataloglar, bir de tematik yazmalar üzerine çalışmışsınız. Türkiye’de kodikoloji üzerine; kağıt, cilt, filigran, mürekkep, bunlar üzerine yeterince çalışma yapıldı mı?

R.Ş.: Kodikoloji, olmaz mı? Yapıldı.

M.F.K.: Bu alanda daha çok çalışan kimi tanıyorsunuz hocam?

R.Ş.: Kodikolojiyle Fransızlar çok ilgilenmişler ama Türkiye de her zaman gayretli olmuş bu konuda.

M.F.K.: Hocam çok teşekkür ederiz, Allah razı olsun. Yorduk sizi.

R.Ş.: Sağ olun, ben teşekkür ederim.